

Drama en tres actos
 catala y en vers
 original
 de.

Nº 1256

AGRAHIMENT.

J. Riera y Bertran

Acte primer.

THE WIFE OF
A C B
L

L' AGRAHIMENT.

Drama en tres actes

catala y en vers

original

de

D. Joaquim Riera y Bertran,

1889.

— AGRICULTURE —

THE STATE OF

NEW YORK

1850

THE STATE OF NEW YORK

Repartiment.

Clemencia.

Felipe.

Francesch.

Narcis

Xech.

Cristia

List

ton

un pobre y una pobre.

L' accio a un poble ampurdanes.

Epoca la present.

Acte primer.

Un menjador de casa rica de
pajes, taula al costat esquerra.
escorri als dos costats d'ella. Al
cap de taula cadira de braços
acarada al piblich. A un
costat de pared y a certa
altura, una petita capella,
lançada al alçar se'l teló. Por-
tas al foro, dues laterals
y balconet practicable. Al
comensar l'acte hi haurà
sobre la taula un pa molt
gros comensat a llescar, gavi-

veta, un gran porró y una 213
tassa ple tot de vi.

Escena 3^a
Narcis, Lis, Ton.

entorn de la taula fent paí
y beure, Van tots tres mudats,
lo primer du una geca
blanca de pell y ab molta
botonadura, calsas fins a
mitja corua y botins rojos
la barretina llarga
y estesa sobre l'espatlla.

Lis. Aneu contant.

Van.

tal apuro

passaba la pobre gent,
y era l' any tant dolent,
que may se veyan un duro.

Sarciu parla generalment

ab extremada mesura.

A esclat de mort trevallavan
y en compte d' adelantar,
no feyan sino atrassar
y mes pobres se tornavan.

Qui pert lo seu lo seny pert
diu l' adagi y te rahi

List. Si: no hi ha cosa pitjo
qui un mal any, això es ben cert.

Sar. Quan es bo no t' atormenta
un mal any si Deu te l' dona,
quant no ho es, l' anyada bona

arriba a semblar dolenta.

Un mal anyo fa mes pòr
 qu' una pedregada, si fè
 Jo he estat molts anys masove
 y'n conservo be'l recort.

Pi.

Es dir que...

Mar.

Oes: qu' non deixat
 la seva masoveria

y entran a aquesta maria
 perque l' anyo l' ha llogat.
 No ho entench.

Cor.

Pi.

Estrany seria

que tu entenguesses quelcòm.

Cor.

Oi: jo t' dirè... com un hom...

Pit

que?

Cor.

Jo...

Sit Et molt llanut ja ho sabia.

ton Llanut? un xich.

(Orient estuyit)

Sit. Un xich massa!

Var. Llanut pèl que li convé

Sit. Si: segons lo temps, sab fe
de meló com de carbassa.

Var. De l'entenche prou, fà com un
que vaig coneixe al Conflent:
d'aquí aquí viu com lo vent,
d'aquí aquí ni un mort difunt.
Prò aquell la sabia llarga
y aquest es borni d'un ull
y del. vaja, gireru full,
que la cora iria llarga.
Ja nos dich: masovers seran.

Sil. Donchs. ; fou cara de gent bona?

War Prou. mes jo d'home ni dona
may responch per endevant.

Sil. Vos sou desconfiat, pastò,
qui es per denies, cert à fi!

War Jo? Perque me n feyan se
no me n tiuch la culpa jo.

(Fren la pipa la preparava
encuentle despris)

De noy me deyan anyell,
y pay me deyan de jove,
pro.. entrant à la vida nova
de casot.. nous al burdell!
La donia ab qui in vaig casar
d' un velhi va fer molt goig.
y.. quant no in vaig torna boig,

crech que no m'hi puch tornar
tiuch una noya malalta,
y després de mil afany,
se'm mort à la fi dels anys
quant més ha de ferme falta.
tiuch un noy, me cau soldat
y mort de l'infame guerra.
tiuch... que puch tenir à la terra
que ja no'm doni fredat?
Si no fos la religio
que en altre mon me fa créure,
y bè, vaja, no heu de beure?
Donchs acostume'l porró.

Sit Si, si, pastó, xarriquet.
Van que m'acompanyis reclamo.

(Sit agafe la tassa y
s' dispose à beure)

A la salut del nostr' amo...

Se pomen à beure felij
acaba d'entra y ho sentit
l'ultim vers

Felii.
War
feli.

Gracias'

Et servit?

Obeheu'

(Havien interromput la tirada
y ara l'acaban)

Escena 2^a

Dit Felii.

War.

Oso'

(absentse)

Felii.

y encara no han tornat

de la cassera?

Nar.

No ho crech.

jà tindriam aquí a n Xech
contantnos los resultat.

Jel.

Teniu ratió que may falta
a explicarvos sos prouhesas.

Nar.

Menos quant porta malmesas
las camas, o diu malalta
una part de la persona,
qui a las horas no'l veyem
y per en francesch sabem
que'l cura l' avia lisona.

Jes.

Narcis, diguenti padrina,
o ja sabem que s' enfada!

Nar.

Com no m' ho es no m' agrada
dirli.

Mel. Per pò s' enverina!

war. No no crequis, feliu!

Mel. que no?

war. L'altre dia, com! alii,
passant farina in và di

qui era un bon mosso!

Y te ralió!

Mel. que si in te? Mes que sant Pere
war. confessant sa traydoria.

Lo era bon mosso algun dia,
ab oixò in và dir lo qui era.

Mel. No, us dich qui avant mudadot
per las festas de guardar,
com avuy. - poden passar
no dire com un xicot,

pero si, y no và de bronnia,

com un home de bon guany
qui arriben al cap del any
y sou sempre'l mateix home.

(Lo pastor vol anà a
respondre)

Ja se que a respondre aneu;
la professió và per dins

Escena 3^a

Lo mateix Xech.

se queda parat a la porta
del joro encarant l'escopeta.

Xech es un tipo de vivess

en son acte y paraules

que deu contrastar ab

Warcin.

Xec. Alto! Atqui son los carlius!
jä! jä!

(entra en escena)

War

Aqui'l tenim.

Xec.

Veyen?

Ja hem tornat.

Feli.

y'l roy?

Xec.

s'esta

dant ordres a las minyonas

perque las fassin beu bonas.

War.

Que?

Fel.

Las perdius?

Xec.

Ah jä! jä!

(afirmat)

Aquesta carta m'han dada
per vos, nostramo.

(Entregant lo després de
traversela de la putreza)

Feli.

Corrent.

Xec.

Es per questió d'una gent
que's troba un xich agobiada,
crech que's diuen... -

Fel.

Calla'l nou!

Sit

Sempre tens d'esse parraire

Fel.

A veure.

(mentre obra la caixa)

No trigui gayre
a anar a missa tot hom.

(Uyix)

Var.

Jo he anat a la matinal.

Sit

Jo no. Y tu!

(A Ton.)

ton A missa? Ho sí.

Sí. Hi has anat?

ton Ah, no! vull di

que hi aniré.

Sínt Qui ets animal!

Fel. Ey! no nos insulteu per res,
si no voleu ferme agravis,
que un insult deshonra b' llavis.

Sí. Perdonáu.

Fel. Fins a després.

(anantseu.)

Escena 4^a

Los mateixos, menos felix.

(En ton se queda assentat
y s' posa a fer bacaynas.)

War. 'I donchs, Xech, per lo qu'hai dit
ha anat grassa la casseva?

Xec. Com sempre, pastor, es clar,
; No sabem que us va bé sempre?
; No sabem qui allà l'ont jo só
hi van curills a dotserias.

War Si, perquè lo hi fas bon tracte:
molta fressa y poca endressa.

Xec. Ca' jo só tant cassador
los dematins dels diumenges
com bon moliner de grà
los dias que son de feyna.
Moliner, ves feut farina.
Cassador, ves mataut llebras.

War Oh! tu tens moltas virtutz
y no mes tens un defecte.

Xec. Quin?

Nar. Que no sabs alabarte.

Sit. Ja! ja!

Xed. L' pare ja m' ho deya.

Nar. Y bē?

(volent dir qui expliqui la

cassera)

Xen. Hem mort un púrsa, un faig
duas perdus y una ovella.

Nar. Una ovella?

Xec. He sigut jo,
pensantme qui era una llebra.

Sit. Ja! ja! ja!

Xec. Com negrejava

darrera una mata espessa,
l' he presa per llebra y plan!

l' he morta!

Nar. Pobre innocent!

Si y res mes?

Xec. Des, mes, perquè...
hem encauhat.

Nar. Si?

Xec De veras.

Nar. Humm!-

(substant)

Xec Us ho asseguro, home,
Es que may me voleu creure.

Nar. Conta, conta.

Xec. Veu aquí,

que un cigarro ditret feya
quant sento lladrar la roja

y eu francesch me crida, alerta!
 preparo l' fusell, y m passa
 lo conill a' vora meua;
 li apuntito, li tiro y... xef!
 me fa figa l' escopeta!
 passa la roja corrent
 entre cannas se m' enreda,
 me tomba, m' also, me poso
 a corre d' ella al darrera;
 lo conill se fica al cau,
 saltant matai roclis y pedras,
 hi tirem la furca y ca!
 Deu te n clava! Espera, espera!
 Al cap d' un' hora ben llarga
 surt lo conill; l' escopeta
 li apuntito y...

Lit Mort?

Xec. Segona figa.

Nar Ni que fos una figuera
la teu' arma.

Lit Ya! ja! ja!

¿I' has senyat ab la ma esquerra.

Xec Pero li tira en francesch

y.. no menjará mes herba.

Nar. Ose; y'l fet es que tu..

Xec Go..

Nar. No has mort res mes que l'ovella?

Xech Oh! l'ovella y'l pinsà
y he ferit també una merla.

Nar Ahont es?

Xec Oh! no ha pas caygut!

Nar. Deu estar curantla l'metje.

Es à dir, algun merlot?

Xec. Pastor, no signeu burleta!

Sis. Au bonmot!

Tou. Eh!

Sis. Cap a missa!

(despertantlo)

Tou. Allont?

Sis. A missa.

Tou. Y esperat!

Sis. No veus que ja 'l sol es alt!

Las tres ja haurant fet me sembla

y potsi 'l darrer també!

Ah, baldragas, depressa!

Tou. Sempre in rondinas!

Sis. Es clar,

si tot te se'n va en orellas.

Escena 5^a

Narcis, Xech.

-

Nar. J'eu francesch no ve!

Xec.

Està clar.

Deu profitar l'estoneta.

(cantant)

Jò in conèch una pubilla
qu' al mirarla 's posa eucasa
jò in conèch una pubilla...

Nar Sempre cantas la mateixa!

Xech. No vejen que hi va tan bè!

Nar. Tant be! potrei a tu t'ho sembla!

Xech. Que m' no sembla dieu, Narcis?

tant segura fòs la llebra,

que va veure soleyantse

l'altre dia la bouhera!

Mout jo poso l'ull, pastor,

segur que la bala li entra!

War

Quant à las ovellas tiras

prou!

Xec.

Us dich que va de veras!

que s'estiman d'allo mès,

qu'ab los ulls sembla que s'méjan,

que quant se passan a prop

la roba ab molt gust se fregan,

y ella s'torna com la rosa

y ell la mira - y fa com ella.

s'estiman, no li tinguen dubte.

War.

Donchs ni tinch, jo no lo vull creure.

perque se que son festeigs

y no son may lo que semblau.
Xec. Donchs... y si vos deya, pastor,

(després de mirar
en reserva)

que ja i parla de... de... etcetra?

(fent senyal de ca-
sament.)

que hi hà qui ha anat à Girona
à tria velluts y sedas
per la núvia?

Xav. fug d'aquí!

No hi creguis. May tant depressa
l'amo và en res; y en ayo
voldrias que hi anés, babieca!

Cal coneixe mes al noy!

Xec. fa tres anys que a casa menja.

War. 4 que son tres anys, babau?

No sab, que ab una dotzena
un home no es coneixit?

No sab, que ni ab vint ni ab trenta
pot, respondre d'una dona?

Xec. Be, pero ell, sembla...

War. Si sembla...

ho que semblava'l veli
que, cercant-me la costella,
ben poch se n'hi va faltar
com no li treuco las senas!

Xec. Pantor, vos tot ho vegeu.....

de color de xemeneya.

War. tu de color de farina!

Xec. Us dich que'l mon no es tant negre,

War. Te dich que no es gota blanc.

Xec. Vos heu tingut sort, o

Nav.

Explicat.

ja m' sobran dir lo que dona
lo mon, quant no tingas negres
los cabells, com ara tens.
La sort! prou, com l'escopeta
avuy sempre t' farà falta
quant mitto apuntis la llebra.
o l' enill!

Xec

Ca, barret, ca!

tiindrè sort, tot m' ho fa veure.

arrendarè un molí al any

trobarè una molinera!

mes bona... que la garnatxa.

m' cararè, m' voldrà ella,

y jo, fent cistells y coves

mentre lo noiò traqueja,
 y ella filant del bon canam
 y cantant ne causons mevas
 vivrem com dos pardalets
 sens ambicis y sense penas.

Després... ah! tindrem maynadas
 qui es clar farà de las sevas,
 la dona i li enfadarà,
 mes jo li farè una festa,
 y aiyis no pagarà als noys
 per grossa que li magin festa.
 y tot passant y adorant,
 del demati fins al vespre,
 lo dia mes impensat
 tindrem nets y tindrem nets.

Nav.

(fret)

Si, aigo serà, si no passa
que mori ò viuga à pobresa
l'any, y no tinga molins
per no servir las hisendas.
Aigo serà, si no trobas
per dona una mala peste
mal criada y vagamunda
del mati fins al cap vespre.
Aigo serà si tens fills
que no se semblin à ni ella
ò que sent bons, no se't morin
com de dia las estrelles.
Aigo serà, si tu't salvas
de fam, de malura y guerra.

(Marcat)

ò arrivant, com jo a ser vell,
no t trobar l'ànima plena
d'una boyrada de còrps,
que l'alegria t rossegau.

(Moment de pausa)

Xec. Quiu home sou! fa basarda
escoltar la vostra llengua!

De ves esperen, y en tot
ni veyen dol y miseria.

War. Ja! ja! ja! Aden, noy, aden.

(Despu de guaytar al balcò)

Veig qui t companys ja ni esperan
per fe un xich la barrotada

(tot manant en ab le
pipa a la boca)

Pobre Xech! pobre ignocencia!

Escecia 6^a

Xechi demia francich.

Xec. Avuy qui estich tant content,
avuy que so tant felis
sentirlo parlar aipis.
ni ha dat esgarriament.
Vaya, no s pot veure en lloch
ni home tant. —

fran. Deu te guard.

Xechi Oy da! et, ti, no mei un quat
de festejar? Si qui es poch!

fra. Que hi vols fer!

Xechi Com que hi vull fer!
festejar a dojo.

Y
fra

Si?

y si i' espatlla i' moli
de tant voldre, moliner?

Xec

Aiçò pla'. Si jo algun dia
me resolq à festejar
francesch, te'n tindh d'ensenyar!

Y
fra

que farias?.

Xec

que faria?
potser no sabri explicar-me
com voldria.

(gratant se i' cap)

Y
fra

Oe, endevant.
que ja ni estich esperant.

Xec

Doncas, comensa à escoltar-me

(dèpui d' una pausa)

Ja ni he triat una nena

de bona mida, in comprents?
à qui resaltan las deus
per tenir un punt de morena,
porta, si no ja li venyo
ben badats sempre ls ulls grossos
te ls cabells negres...ò rossos
que en aixo no li trinch enpenyo
Ja la veig alli com seu,
ja la veig que in ven veni,
ja la veig vergent me à mi,
com fa' venire que no in ven.
Ja la miro que formal
no sab estarse ni quieta,
ja veig que in fa' la triniteta
jugant ab lo devantal.

Don dia, nena! bon dia

me contesta enragullada.

- que tem, estai constipada?

- Constipada d'alegria

- Si n'ets de gentil y ayrosa!

- que vols treure una canço?

- Es que hi encan? No gayre, - no?

Poch sabs tu lo qui ets melosa.

Poch sabs tu las dolces prendas

que't fan esse tant bunica,

Poch sabs tu que't fan mes rica

qui en woquer ab sas hisendas?

Poch sabs lo que sent mon cor

al veuret encesa joya:

ah! poch sabs qui et. una noya

molt millor que la millor.

podch sabs lo que tūt marseyas,
podch sabs lo que t vol mon pit,
podch sabs que 'l dia 'o fa nit
al malsey instant que in deiyas.

podch sabs com lo pit se in mon
ab lo vent de despedida,

podch sabs, Mer no: didi mentida

perque tot ho sabs be pron!

H
fran

Molt be! continua, noy,

que vas per molt bon carni.

Xec

Y ja li dich serafi,

y ella ja in diu, gatinoy.

Y ja li parlo baiyet

perque ls ancells no se in rigau,

y a uns altres ancells no digau

que jo sò massa auçellet
 y ja in diu que sò dolent,
 es à dir, que sò molt bo,
 y jo, jo se lo que sò
 perque 'l cel etich veyent.

y li prech la ma ab transport
 (agafant lo d'en fran-
 cesch)

fr
 puig l'allarga mentre viu...
 prou noy que ho far massc al viu.
 (Retirant lo miè viuent)

Xech
 Oli. aiyò no pot fer se al mort.
 fuetejar se ni imagina
 una mola pica ò gran,
 no's causa d'amar rodant
 fent farina y mei farina.

fuetejar e no tenir
un sol moment de repos
e profita un temps d'itpòs
de molta feina al molí.
E no recorda l'otrach
del non y l'seus contratemps,
e provehirse a bon temps
omplentant sacs y mes sacs.
E ser llest, viu, diligent
e treballa un impossible
e fer jornal doble y triple.
fer deigar l'any content.

E no sentirse causat
quant tot hom sembla que i causa,
e 'venir el bon temps qui avansa,
com pe'l cel un bon ruyat.

festejar per mi ho de ser
treballar molt y seguir,
si no ho es, no venràs tu
festejar al moliner.

Y fra.

M'agrada molt ton parlar.
y el teu generós empenyo.

- Escena 7^a

Francisc, Xech, Clemencia.

Cl. Ola noys! que feu?

Xech Re, ensenyo

al teu Xech de festejar

Cl. Gracias.

(Nient.)

Xech

Y encara que petita

Misso, la crech profitosa,

y no vull ferri mei mora
per veure si 'l aprofitas.
May far mora?

Cle.

Xecu.

Cle.

Xeu

Oda, so destre
que vols dir?

Lo qui es molt clar.
que 's podria sofocar
veigent al devant lo mestre.

Cle.

Xech

Cle

Xeu

que ni etr de bi moliner.

Tu no sabs, com lo pa nulló
quant ix del forn calentó.

ja veus que mei no'n puch ser
Oona noya Trobarán

quant la trillís.

De segü?

Si se sembla un picó a tu... ~

H
fran

Moliner, mira allà font vas. ²⁴¹

Xec

Te posas gelós, ny! ny!

Jra

pot ser!

(vient.)

Cle

Ja! ja!

Xec

Donchs d'això

no n'ha parlat la Missó
que jo t'he donat avuy.
D'això, si'l cas s'oferia
també'n partaven, també,
ja me'n vaig, futejeu bé!

Jra

Aden!

Xec

Don hora y bon dia!

Escena 8^a

Clemencia Franceschi.

... (Mange pause) ...
... colpe ... don se mirau, gūnulo
cay etc. no sabent
com entrar en conversa.)

Cle Francesch! --

Fra que vols?

Cle Ma veig que no aprofitas
la lliçó que t'ha dat'l moliner.

F Com tot t'ho he dit avans.

Cle I això que importa?
Lo que in diu sempre es nou.

Fra Si?

Cle De tant vell.

Fra. Gracias per ta bondat! Gra-
cias Clemencia

m' estimas tant com jo

Cle. etipo fill, no ho sé.
si in diguesses primer lo
que m' estimas...

Me vols com fa mia etona?

Fra. oh! no't vull mes!

A cada instant que passa mes
arrela

l' amor, y ab mes ufana va
creixent,

a cada instant que passa mes
s' escampa

l' aroma de cent flors dins del
cor meu.

Sembla que la meua anima no
siga

lo qui era temps passat, sembla

que ves
ti d'aquet mon de penas mi-
serables,
sembla qui un altre mon per
ella's pert.

si t'estimo Clemencia? si t'estimo?
Mira ls meus ulls! La llagrimas
no veus

que la tendro hi fa naye? oh!

la paraula
pot encubrir enganyo o frigi-
ments.

rents lo plor que s'esprenent
de l'alegria

no pot mentir, no pot men-
tir ni ment.

(pauza)

Cle. Lo moliner te molta fantasia,
si'l que m' diu t' ha enseyat lo
moliner!

Quant to vegis, li don t' en-
morabona

per lo qu' ha enseyat al meu
francesch.

fra De debò?

Cle De debò; May tant com
ava

m' haviar fet sentir lo que tu
sents:

Jamay tant de bon goig com
ava t' creya!

fra Me creurái sempre així?

De

sempre t'creurè.

sempre creurè que in vol, puig

si pensaba

que in pot faltan l'amor que

m'has promès - -

Fre

Digas..

De

no in curaviden medicinas:

la mort fora tant sols lo bon

remey.

Fr

Oh! no! Ningü, ningü, Cle-

mencia meua,

pot desmir dos cors units y
estrets,

com dos fullas de rosa!

De.

Deu t'escolti.

Escena 9

Dits, Feliu.

(que havia sentit los
darrers versos de Fran-
cenci y l'expressio de Cle-
mencia.)

Fel. Prou! Deu escolta al bon jovent

Cle Pare!

Fra Feliu!

Fel. Si, vinch a destorbarvos,
fillets meus, no hi ha mes, tam-
be hi vull ser,
perque, vaja! a la fi tot que-
da a casa.

tant si son los dos sols com
si son tres...

paciencia'. també a mi quant
festejaba

m' agrada estar sol.

Cle. No no crech...

fel. No no creus?

Cle. Vos debia agradar está ab
la mare.

fel. Dolenta! sol ab ella!

Cle. Es diferent!

fel. M' agradava, está clar, mes
succèria
qui al bò de la conversa jun-
tament
sempre entrava la sogre!

Cle. Si, però l'avia
era sorda, y l' qui es vos no'n
teniu res!

pel. Oahi! si tant convingui tam-
be ho seria,
mes penso que ara com ara no
convè.

He vingut per tenir una sen-
tada,
senten vos donchs.

fra. parlén, que ja escoltem.

pel. Tres anys fà que perdes
pave y mare,
y en casa que no som molt prop
parents,

jo't vaig admetre noy, a la

família

per algunia rasons que tu
sabs bé.

Fra

Pi.

Fel.

Per haverte vist gayre be nái-

per,

per haverte volgut de petitet,

per haverme agradat ta
bona cara,

y mes lo teu bon cor y'l teu
bon seny.

No m' vaig equivocar; no
tride paraulas

per alabà 'l teu bon compor-
tament.

no m' has mancat, en res,

si no que sempre
has procurat per mi y per lo del
meu.

Molt content y agrahit de tu
jo m sento
com tu de mi agrahit estai també,
t'ho conech en los ulls en las pa-
raulas
com tu de mi ho coneixes!

De ho sabeu!

H
fra

fel. Per xò que ho sè, y a mes perque
no ignoro
dus voluntat al serafi. Dolent
que Deu m ha dat per filla, t'a-
nunció

(absantse)

per dir d' una mesada'l caranent.

Cle.

veus com ratio he tingut?

Fel.

Ah! pauraireta!

ti ja li havias dit?

Cle.

que hi volen fer!

era un secret que m' feya pes-
sigollas

dintre del cor, y esclà, del cor
l' he tret.

Fel

Dolenta!

Cle.

que! nos fieu d' aqueixa cara
de bon miryo, de sant d' ig-
nocent?

Prau, prou, ja ni ho direu.

ha vint las robas

que m' van portar dissapte y...

Fra

No, a fe. fe.

No presumia jo.

Cle.

No presumia

y in vâ fer mes l'ullet.

Fran

Jo?

Cle

Si.

Fel.

je! je!

i'hi ha per llogà cadiras.

Cle

y de brassos.

Si totas se las pensa, es mes dolent!

ay, si com jo'l coneich lo coneixian,
que poch l'estimavian!

Fel.

prou que s'veu.

Cle.

Sembla aixis divertit, content a-
legre,

y a vegades va trit y des-
content
y capficat.

Gran
Cle

Clemencia!

No ho esperis
que tot li vull contar, senyor
francesch.
Sonchs. - com dich, va trit ab
los ulls baixos
com si del mon no fos, par-
lant ab ell
mateix; y ara s'atura ara ca-
mina,
ara s'posa la ma al capius
moment,
ara arruga lo front, y s' desar-

ruga

y, febrós, la ma i passa pels cabells,

y...

Mel.

Franceseh, estai mal?

Fran

(confus)

So?

Cle.

Aquestas cosas

las fa, pare, creyent que ningú
l' veu,

mes jo ja li he trapat duas ve-
gadas

y quant mi ha vit ha fet un surt;
després

may mi ha volgut contar lo que
tenia

digueut qui al meu costat ja estava

be,

que sols era de cap una rodessa
que jo no'n fer cabal que no
era res.

Fel.

noy...

Fra

que volen?

Fel.

Explica lo que't passa:
perquè així te capficar y perquè...

Fra

Si no tindrè res, felin, nos no
asseguero!

Fel.

— Com que llegeixes tant, potsi
l' cervell
te se't carrega massa.

Fra

Això.

Fel.

Si: ls llibres

prens, noy, ab massa fuga, y

jo diré
 al doctor Pau Anton que no te'n
 deipi
 tant com te n deipa avuy.

Ele. Faren molt bé.

Escena 10
 Dili Critia'

Cri. Puch entrar?

fel.

(girantse)

Oyda', ets tu, entra.

Cri. Oson dia tots

fel.

Deu te guard.

Cri (Massa he trigat.)

Juan

(Ell' no se

perquè tremolo.)

Fel.

Que hi ha?

Crittinet de bo? Ah! teu pare
li prova bé la ciutat?

i ainyora gayre? Crech jo
que 'l seu metje molt be sab
l'obligació.

Crit.

Prou!

Fel.

Y bé:

quin bon vent noy t'ha portat
Li que nos falta sembradura?
ja no pots dirho si per cà
sabem que ab tota franquesa.

Crit.

Gracias, feliu.

Fel.

Vols callà?

jo vinc tant de fer favors,

com de menjar-me bon plat
d'escudella. fins avuy.

me sembla t' he demostrat,
y no es que vulga rebreure't ho,
es que jo so natural.

Cri... No es aixo: es per altra cosa
que vich aqui a destorbar.

He de parla ab en Francesch
sens falta.

Y fel. Y aixo, que hi ha?

Cri... Res, varen dar-me un recado
ahin per ell a ciutat,
y necessito esta a sola
ab mon amic.

Y fel. Ah instant?

Cri... Si, tot seguit que du pressa

Cle lo que li trich de parlar
Es cosa de molta estona
Critianet?

Crii no de, mitj quart.

Cle no me l'entretinguis mes
y sino renyiu. Critià.

Crii. no temis. Donchs; qu'is a neu?
(a francesch)

fel. no cal que nos moguem d'aquí
jo héd' anar aquí a dos passos
a veure un pobre malalt,
y nos deiparè sols, que hi dius
Clemencia?

Cle Si, ben pensat,
aipi no podrà burlarseu,
aipi no us enganyaran,

perque diu de nitj quart jo
si encara no hau acabat..

Mel (que sera?) vaja ninyom
governar hi.

Cl. (desapareix)
Adieu siou

y que's passi la farina
ben depressa! (que sera?)

Escena II.

Franceschi Critici

aquest ajunta la porta

al foro y si assegura de que

estant sol. Franceschi haumi

quedat pensatiu preocupat

y al sentir qu critica

l'anomena fa l'moviment
del que; desenvollellau de

Criü.

Francesch.

Gran.

Que hi hià?

Criü.

He sentit molt

tenir que dona aquest par,
però ja m'era impossible
una hora mes esperar.

Gran

Paula!

Criü.

Ja sabs que jo tinc
pendent de una voluntat
l'honra del teu nom, que se
l'immens servey que presta
algun temps la meua mare,
a la teua.

Fra

Parla baix

Cri.

Hi parlari, pero dech
 recordante lo que sabo
 per mer qui a mi in dolga l' dirtu
 y mer ai tu l' escollain.

La mare estava soltera
 quant la teva ja feya anys
 era casada ab ton pare
 vivquent hi en sossego y pau.
 La mare avans de casarse
 havia molt estimat
 ai un home, y un dia aquest,
 qui era fora, va torna
 Diu que l' amor ab l' ausencia
 sol amar passant, passant,
 mer cai sempre rebrolla. . .

veient a qui'l va semblar.
Ta mare molt cor tenia
y'l cor la va dominar,
puig certa nit donà entrada
a l'home un temps estimat.
La meua, llavors, soltera,
com t'he dit, al començar
a casa teua i'esqueya
aquella nit tant fatal,
per la desgraciada dona
que al non francesch te posà.

Juan Per amor de Deu acaba!

Cris. Oren seri a fe de Crütia
Era negre nit—

Juan

Si, si.

ja ho has dit..

Cris Quan va trucar
ferm a la porta forana
l'espòs d'inymoviu tornant.

ma pobre mare ignorava
la presència del galan
a la casa: tu ho sabs bé

Y Jo Sí, sí, no juro, acabaràs?

Cris Al entendre'l que passaba
al preveure'l resultat

vegent sens remey perduda

a ta mare, y no pensant

las conseqüencias horribles

del qu' auava a fer, baixà

a obrir la porta a ton pare,

y així li digué al entrant.

He comés la gran vilesa

de profana a quel sagrat
lloch de la vostra familia
d'ant entrada al meu amant.

En nom, Miquel, de una hora
us demano per pietat
que dongueu franca sortida
al noie que diu hi ha,
fent que vos no'l pogueu veure
fin que mon marit sera.

No t'contare la resposta
que feu ton pare irritat,
sols d'aquell pas memorable
recordare t' descriuray
sorti t' galan sens ser vist
y erment d'allo no queda.
mori ton pare al poch temps

ta mare, avans de morir
tot lo succés t'explicai,

(Marcat)

dignente qui al nil favoro
no deiparias pagat
a la mare y sa familia
aquell favor noble y gran.

(Francisci vol auà a parlar)

Si: ja se que mori honrada
ta mare, que t'ho jurà
morintre, y aquell que mor
may perjura!

Oh! no, no!

May!

puro si'l mon conceipia
lo que tu no pots negar...

fra
Cris

Juan Parla mes baix.

Cri. (incant a taparli la boca)
Està bè.

Juan Que vols de mi? Des hi hà
que jo no in trobi amonit
à fer per tu.

Cri. És molt!

Juan

Que hi fai?
pe'l fill de qui salvà l'honra
de ma mare, disposat
estich à tot: à la mort
à cent mort, Parla y veuràs

Cri. Quolta donchs.

Scena 12.

Juanes de Cristia Clemencia,

que obra la porta del foro
 entossaga y treu lo cap, no
 moventse d'esta posicio du-
 rant l'escena.)

Cl. Dura eucara
 aipò? Ya ha passat mitj quart!

Crü. Y passará molt poch mes,
 si us deixas, noya, acabar
 d'arreglar l'Espanya!

Cl. Uy! uy!

si d'aipò tracteu, companyes,
 n'hi teniu per tres centurias,
 segons l'avi Pere Pau!

Crü. Quant mes estigas aquí
 mes tardarem.

Cl. Donchs me'n vaig.

quoda parada mirant
amorosa a Francech

Critia.

Cri.

que?

Cle.

tú qui ets amic

y amic dels mes apreciats,

puig sempre parla de tu,

a veure si'l sab curar

que ja veig qui avuy li entra

la febre o'l mal de cap

f' enganyar.

Fra.

Cle

Oh! baldament!

Dona nit, neu; feu bondat!

Escena 12.

Critia Francech.

Fra

Digas lo que vols de mi.

Cris

El gran sacrifici!

Fra

Aviat

parla y ja està fet.

Cris

Donchs atent.

y ab pochs moments ho entendras.

(Després d'assegurar-se altre
cop que ningú escolta.)

Lo estimo a la que tu estimas.

Fra

Que dius!

Cris.

No m'ho se explicar

mei quant mei estich veient

l'amor que t'porta, mei gran

sento'l meu, que tots ignorau

amor que m'està matant.

Ara mateix l'interès.

qui acaba de demostrar
Gra y be?

Cri Jo sè qui eu felin
de casarro parla ja
y jo no puch consentirhi
no puch, ni enten? Etimat
vull ser d' ella. No necessito
con necessito la sancu.

Gra y vols?

Cri Vull que si fins ara
mon intent no ha reparat,
lo vegi.

Gra Inutil no crech,
mes li pots dir... y...

Cri

ja, ja!

teus ratiò, mes per aipò

lo que primer aquí cal

es...

Fra.

que?

Cri

que no t' vegi a tu.

Fra

A mi?

Cri

Si, aquest es lo cas

y aquest, Francesc lo favor

quí aquí, impacient m'ha portat

Fra

Imposible.

(Després de breu reflexió)

Cri

te'l demano

en nom de la voluntat

sacrosanta de ta mare

en lo moment de fiar

te'l demano en nom d'aquella

que la seva honra salva.

Fran Oli: mätam, per compassio

puro no in demanin tal

que mei val matar la vida

que mata un amor tant gran

Cri Comprench t'afliccio, mes vull
resposta, francesch.

Fran Pietat!

En nom de ta propia mare,
vas de virtuts celestials,

en nom de tot lo mes bell
de tot lo mes pur y sant

que tingas en aquest mon;

en nom dels mes senyalats

favoros que del pare d'ella

tants cops has rebut. pietat!

Cri Pitich resolt! esta cara

amich francisci deiparis
 dintre, curt timp, si no caiga
 d'armut teu...

(gran energia)

Ja Calla!

(abb horror)

Cri He callat.

(Cumplira? no ho se, me temo
 que no. cumplir no podra.)

Ho diu tot arant seu y
 mirant a francisci)

Llena H

Francisci.

Ja no. lo que im passa no es cert.

lo que in passa no es creïble
tant rigor es impossible
la ditxa en tant poch no pert.
sonnis, no etich despert

no puch estarre senyor!

com sens ella, lo meu cor
bategar acri podria?

No, sense llum no hi ha dia,

ni sense fullar hi ha flor.

Desparla! y; perque desparla,

si sols bondat n' he rebut,

si es un angel de virtut,

quan me mira y quant me parla?

per que, perque cartigarla

ab abandono cruel,

quant ella's migra de zel

per correspondrem benigne?
perque deïpà à la flor qui es digne
del amor de terra y cel?

oh! no, no. no sols provarho
sabria.. no puch cumplir,
tu no veus mara, no esta en mi
no puch ni dech intentarho
aqui he rebut dels ampara
aqui hi veig la meua sort
Debil no puch ser: so fort
als debers sentint me esclau,
d'aquest bloc d'amor y pau
tan sols puch sortirne mort

(i assenta)

A veure si l'ha curat.

(trayent lo cap)

Plen:

Osceuna 13^a

Francisci Clemencia Felix.

Fra. Oli.

volgumentse dominar

absentiu la veu de Cle-

mencia.

Fel. Pot ser.

també entrant pu^l

fora.

Oli. Eh! no'l veyer?

quina cara! que us pensen?

Ya estava aqui capficat.

Fra. No, no!

(esforçantse en aparentar
serenitat.)

Yel Francesch, es veritat
tu estàs mal, fill meu!

Gran (son fill!)

Cle Veigau?

Gran No, no hi ha perill!
no ho asseguro.

(cada vegada men desfallit)

Yel. Repara

que no i deu enganyà a un pare!

Cle. Atipis, clar, net, y senzill.

que i espliqui ab veu alta

devant del pare y la dona

perque vaja, jo estich bona

y no in vull posar malalta.

Gran

(La severitat me falta,

Deu meu, me sento abatut

Can assentat y s'apo-
ya l' cap a la ma ab
mardissim abati-
ment, Clemencia y
ha anat apresurada
ab molt afany.

Cle. Francischi! Ali!

Fel. (acariciantlo)
ab colants hi també
ab mostra d'intervi
y estranyantse de
lo que passa

Desconegut

De torna!

Cle. Y mireu, fins plora!

Escena 16.

Los matepin Xechi Narcis.

lo punier per una de
las portas del foro, Narcis
per l'altre, Los dos versen
seguent, marcats y que
contrastin molt.

Xech.	Ya m' he triat festejadora
Nar.	Tant jugat tant de perdit!
	telo rapit,

Barra 16

to maintain the

to maintain the

to maintain the

to maintain the

to maintain the

to maintain the

to maintain the

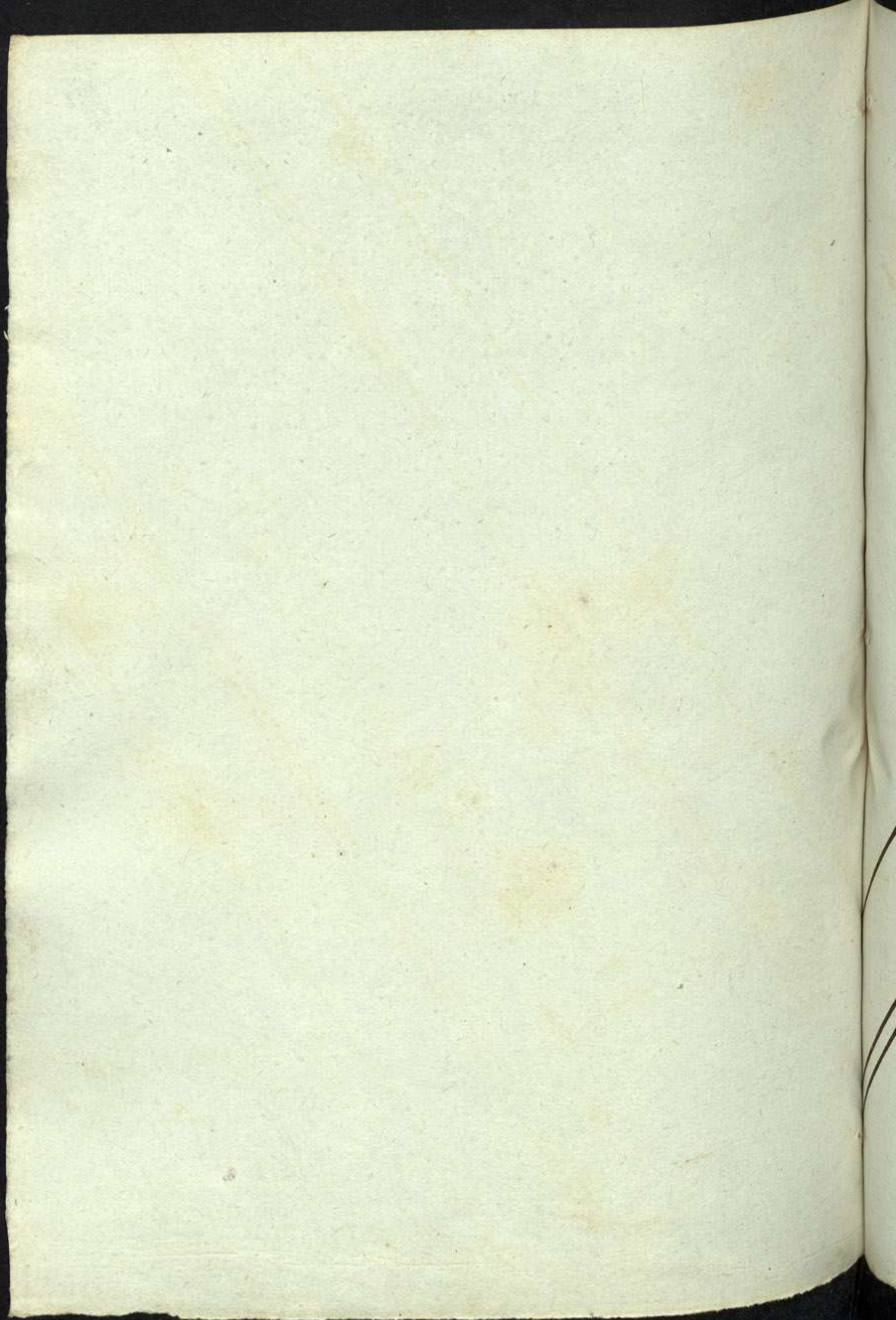
to maintain the

to maintain the

103

104

Drama en tres actes
y en vers,
català,
original
de

AGRÀHIMENT.

J. Riera y Bertran.

Acte segon.

Handwritten text in the upper right corner, possibly a date or reference number, including the word "notas".

ARRAHIWIVEMENT.

Handwritten mark or signature, possibly a stylized 'V' or 'L'.

Faint handwritten text at the bottom left of the page.

L'AGRÀHIMENT.

Drama en tres actes

y en vers,

catala,

original

de

D. Joaquim Riera y Bertran.

L'AGRARIUM

et alia

et alia

et alia

et alia

et alia

et alia

Acte segon.

La matsipa decoració

Escena 8^a

Warcis, Xech.

Van de cada dia com
la dernier gent, lo mo-
liner sense ver al cap,
tot blanc de farina,
Warcis eta encament la
piipa, Xech ficant tabaco
a la petaca y feut despuis
un cigarret, Warcis ta-
raleja una causo trista,

Xech la del acte primer
"Yo u conech una puella"

(pauca llarga.)

Xech.

No m treuven pas de la meua,
per mes que dignem, par tor.
L'amor va ser.

Nar.

que?

Xech.

L'amor.

Nar.

L'amor? quedat ab la teua.
L'amor es com tot non sab
una boyrada.

Xech.

No ho es.

Nar.

Boyra que dona a lo mes
un pich, xich de mal de cap.
I vols que tant desespero,
tanta angunia y tant sufrir

li poguessen prevenir
del amor?

Xec. Jo no considero.

Nav. Mes quin motiu a tant dol
ó a tant fonda desventura
podia dar? Per ventura
no es correspost? que mes vol?
; vol que la noya ó arrenqui
per ell grapsats de cabell?
; vol que la noya per ell
mans ó pens ó coll se trenqui?
que pretent? que pot pretendre?
; De què may queda dejú?
si tu, ni jo ni ningú
que li falta pot entendre:

+ d'aquells que's rignin de mi.

War. Moliner, torna al moli!

Xec. Lo que dich ja no t'os agrada!

War. Lo que dius condol me fa!

perque veig qui encare et, noy!

Xec. No'n saberi d'altre?

War.

cofoy

de lo que t' dich pots estar?

Prova qui encare no tens

esperiencia ni malicia.

Xec

Go.-

War.

tu no tens la injusticia,

fillet, perque no la sentis.

tu no tens lo que dirant

perque de tu no's murmura.

tu no, perquè ets criatura
encara que siguis gran.

Xec De, aquesta creació es diversa,
de la que parlàvem.

Wav.

Wo:

es la mateixa creació
que us ha portat la conversa.
ti deyas qui aquell tropell
d'en francesch va ser causat
per lo molt enamorat
que de la noya està ell,
y jo t dich y t torno a dir
qui encara que be ho vaig veure,
ni ho vaig creure, ni ho puch creure

perque aixo no's pot capir.

Es mes, Xech; me diu 'l cor
qui allò diu qu'a-----

Xech. Perque?

War. Perque he viut.

Xech. Qu'heu viut?

War. Ho? Re!

dias ha molta fredor

per part d'en franciscu qui avans

ab la noya se desferya,

y reya quant ella reya

contemplantli cara y mans,

y desde 'l tropell, qui en ves

li va danyar la salut,

esta seriu, aspre, aigent

com si un altre home signés.

y quant la noya se'l mira
ab ulls de sucre y de mel,
ell gira ls ulls cap al cel
o bé a un altre cantó's gira.

Xech. que sou prim-mirat!

Waw.

Atipi.

mes no tant com tu suposás.

puig jo no'm miro las cosas,
ellas me miran a mi

y com me miran he vist

ademies del que he explicat

a ti en francesch atrafegat

y al amo mistich y truit.

Xech. Vaja, nos dich que no pot ser.

War.

Jo...

(trayant un gaminet que
espanta à Xech.)

Xech.

War cis!

War.

No, aquest no estripa,
es que m'voig a fe una pipa
d'aquest tros de cirerer.

(se n'va a servir)

Xech.

La Clemencia! y plora! qui es?

War.

Lo que t'he dit, no hi posis trevas.
(si li omplas tu'l cap de sebas
jo las hi treuré després.)

(anantseut y fent

la pipa que he dit.)

=

Escena 2^a

Xech Clemencia

(que ve molt assorada)

Xech Clemencia! estàs afligida!

Cle. Si, moliner, molt ho estich
en Francesch...

Xech que hi hà!

Cle. M'olvida.

Xech Trapaosera! Ab la mentida
vols saber la...

Cle. No, no: 4' dich
que no m'estima.

Xech te'n rius.....

per sota'l nas.

(acostantsi y mirantle
vivent.)

Cle

no, no!

Xech

Arreu!

pensas que somiant etern?
pensas que som tant poch vius
que a ni ell y a tu no us veiem?
pensas perque estudi in falta
que so tant tonto ninnyona?
no tinc la vida nodalta
y.. lo que a la vida salta
ho ven cualsevol persona.
En francesch es mes constant
qu' una estrella, y mes no pot
volente!

Cle. S'està esforsant
per desenganyarme!

Xee y tant!

Cle No in dubtis.

Xeeh pobre picot!

Un miryo com ell, rencill
y bondados y formal,
mal promes fora y mal fill?
Oh! no, no, no hi trà perill
Clemencia, no in pensis mal!
Ell funda la seva sort
en estimarte, avuy, ara
com avans y hasta la mort;
ell no trobarà conhort
fins que t senti di "si, pare!"

Ell no es com la papallona
 ni com l'abella, es fidel,
 ell te'l teu amor, niunyona,
 y no hà de buscar mes bona
 ni mes abundanta mel.

Alsa'l cap, donchs: teu espera,
 que be'n tindrà jo de d'ali
 ab la noya entrada aqui

(al cor)

com alienada l'engera
 del oreig del bon mati.

teu espera, que si triga
 lo blat de deu à granà,

cap pajès hi hà qui estiga
 queipòs de la pobre espiga

que s'ajup plena de grà.
Alsa'l capet qui entrítida
no't vol veure en Xech puigab
qui al veuret a tu afligida,
sens faltarse mitja vida
aqui al cor com aqui al cap.

Cle. Pobre motiner, en va
t'empenyas en consolarme!
Ell ja no'm vol.

Xech Vols callà?

Cle. fins he arribat a sonia

Xech que?

Cle. qui en francesch vol deixarme.

Xech Anarsen, deixant? qui ho diu?

qui ho pot suposar ni en bronna?

Deiya may la ploma l'riu?

Deiya l' ancellet son riu?

no estant ben vestit de ploma?

Creus que fora tant dolent

y tant tonto a la vegada?

Amarsen! Ya esta amament.

Deiyarte? sols ho fa' l vent

y torna a la matinata.

Cle Ay moliner! qui pogués

creure cert lo qu' envalonas!

Xech prou! tu in creus, no pots fer mes.

que creurem.

Cle tinc un interes

en darte credit!

Xec

Me in donas

per mes que vulgar de pens

Ompli el teu cor bell y noble,
un cel de ditxa l'omplena,
com si mi que hi tride la neua
mes ressaltada del poble.

Cle. De debò?

Xech. Tant de debò

que ni jo ni tu si explicar!

Cle. Donchs l'estimas molt?

Xech. Ah! ah!

(estrenat)
Progrintatis al senyó vector
que ni va veure festejar.

Cle. De, però: no la coneixias?

Xech. Si, y estich estrenat de mi
per habè esperat ahí.

per havi passat tants dias
sense dirli verafi.

Oli. es un bon cas. tempo ja feya
que lo meus ulls tots se badaban
cada dia que la veya:

pero aiyo pla que jo creya
qui era que s' enamoraban!

Clemencia, ditveta, riu
escoltant a Xech

Cle. Y ella?

Xech. L' bonich es aiyo:

me va confesar, de prompste,
que, al veurem mudat y bo,
feya... lo mateix que jo,
també sens d'arsen compte.

Cle. De modo que t'entenia
sense parlar-te?

Xech. Es aquesta,
dino que li succedia
que ab mi sols pensaba un dia

Cle. Quin dia?

Xech. L' dia de festa!

Cle. Y perque no 'ls altres?

Xech. Ah!

aiçò no m'ho ha volgut di,

pero ella s'explicarà

avuy mateix, que vindrà

a portar-me grai al moli

Cle. Ha de venir? Es ja tant!

Xech. M'ho va prometre!

Cle. Donchs ves,

Xech. Adeu noya, fins després.

Estigas alegre un quart,
que d'allò i parlarem més.

Cle. Si.

Xech. Mentres tant, vica'l dia

y vica, noyeta, l'hora
en que un bon cor s' enamora!

Cle. Oh! si ell tingues t'alegria,

Xech, que ditxosa jo fora!

Xech. Bah! bah, bah! posat xoroya,
o m' enfadare una mica!

vaya, viu... y qui ets bruuca.

s' hauria acostat a Clemencia
y fa la exclamació al veure-la

arruina!

Uy! si m sentia la noya!
correm a veure si pica.

sen va corrent per
la porta del foro

Escena 3^a

Clemencia després Narcís.

Desde aquest moment
la escena arriba enfosquida
mes y mes fins a quedar
entièrement oscura al aca-
bament del acte.

Cl. qui ets dol, ale d'esperanza
per qui sent ansia mortal.

No vull créure, he pensat mal
 d'eu francèsch... mereix confiança.
 No pot ser que engany y dol
 fossen parandas d'atí. —

Ell m'estima encare, si...
 ell me volia y m vol.

Jo no l'he ofes may qu'es may,
 ni l'hi he dat motiu de queixa
 Ell no m deixarà, no m deixa
 ni pot deixar-me jamay!
 No m'aborreix, no pot ser,
 que m'aborreixi l seu pít.
 Moliner, tu be ho has dit,
 jo crech en tu, moliner.

(sentint)

Donchs ai fe creus en brau tonto.

Cle. Perque?

Nar

Perque t' aconsella
que evègnis en ta pavela
y... ca!

Cle.

Perque?

Nar.

Perque conto
que si aiyò en lo que t' convè
la sort te darà altre cosa,
tot quant pensis si t' fa nosa
si tu ho necessita, ve.
Ara i posa à pluvincar
y ana à enjega ja no puch,
De veus qui ab un temps tant vuch
sembla que i ha de negar,
nuvol ray! tingries un sou
per cada nuvol que i veu

Y quina negró, Deu meu.

y ab tot encara no plou.

De pevell no n'hi hà gaire
d'una plouguda com cal.

De terra en baix tot và mal

y pitjor de terra enlayre.

Aquí estai tu, que ho pots veure
millor que jo perquè ho sent

Cle. No us comprenci!

(Thyestes)

Var. Massa m'comprendo.

si no que esclà, t'costa creure.

Cle: ¿que pastor?

Var. qui aquell payet
incapàs de tort ni dany,

ja no't demostri l'afany
que't mostrava amoroset;
que no riga'l que frisaba
per complauret a tot hora,
que tal volta trobi fora
la que aqui dintre trobava.

Cle. Narcis,

(Reptant lo.)

Nar.

t' enfadas? nial fas
enfadante perquè t' dich
lo que penso y perquè etlich
predisposante a un fracàs.

Cle.

Quidavant!... quina tarèya
de ferme creimar.

Nar.

t' enganyas.

Cle. : Diheu sempre cosas estranyas
 com si portessin la ideya
 de dar martiri o disquut
 a aquells qui ab vos s' envalonau.
 Prò al fi, noya, tots me donau
 la ratió, trobantme just.
 Lo pastor! Sembla que'l diable
 va dictantli a cau d'orella.
 Ha nascut ab mala estrella
 y apar que'n siga culpable
 d'ella tot hom. Això diheu
 los que portats del seu cel,
 voldriau seguir un cel
 el non damnat en que viuen,
 Heusa a terra l'ignocencia.

y tots, al últim, Clemençia,
vau plena in van donant.

(Moviment de Clemençia)

Tu me la daràs també

quant entenguis lo que passa

Cle que?

War. Que in francesch porta trassa
de portarse tant poch bè,

que viure deus preparada
à un desengany fret com neu.

Cle No us crech.

War No?

Cle No; l'amor meu

me fa oblidar que agraçada
estich de in francesch, pastor,

puig ara poch he sentit
 com una veu que m'ha dit
 no morirà 'l nostre amor.

arrelat com un vell roure
 dins lo treucat d'una voca,
 primer trincherà la soca
 lo vent que 'l vulga somoure.

Alt com lo sol que veyen
 sense voler alcanisar-lo,
 ha de poguer apagar-lo
 sols la voluntat de Deu.

Això m'ha dit la veu santa
 que jo he escoltat ab fervor —
 ara, contínuen, pastor;
 lo que diguen no m'espanta.

Nav. No t'espanta! Y be, no vull
espantante, Clemencieta;
t'etimmo, com una neta
y d' amante sento orgull.

Es pantante! 'no ho desitjo:
fora aiço una bojeria
mes es lo que jo voldria
que, si vas tenir 'l capritxo
de confiar ab la apariencia
d' en francesch, tingas tambè
lo capritxo de sabè
oblidal del tot, Clemencia.

Vull, no ho vull, perquè no puch
manante, com ves te mano,
pero lo que si t' demano,

perqui voluntat te duchi,
 es que descuidis l'afany
 d'estimar-lo, que t'imposis
 tal sufriment, que t'diposis
 a un mal pas, a un desengany.
 Ayo a Demona aquest vell,
 de cor negre, com la mora

Cle. Pantor, Pantor!

war Ploras? plora.

mes even d'un diable'l consell

Cle. M'enganyen, la desconfiança
 que sentiu ni esta enganyant!
 si'l cor sento bategant,

me batega d'esperanza.

war - Oh!

Cle.

. He fet cap mal, per ventura.
à ningü? May à ningü.
vos n'esteu d'això segü,
com n'estich jo ben segura.
Cumplisyo ab lo que Deu mana
tant bé com si y tant com puch,
malavolensa no duch
à germa ni germana.
al que caritat implora
caritat li buco ab pleer. -

War.

. quin peccat donchs me pot fer
del que diheu, misericordia?
quin peccat? pobre minyona!
quin peccat dius? Lo pitjor
que pots tenir.

Cle.

quin, pastor?

Nav.

Quiu' lo de ser massa bona!
 etquet en lo gran pecat
 qui als dolents aviat incita;
 d'aquet pecat si aprofita
 lo dolent ben aviat.

Tal pecat posa despert
 al qui va ab moltes valors,
 si, noya, 'l ser massa bons
 es lo que als bons sempre pert.

Exemple, si un home de vici
 jo naqui sigut ab la donia,
 ella no hauria estat bona;
 pro -- n' hauria fet l'ofici.
 Si jo un drogo estrafolari
 fos estat a dret y a tort,
 tot m' hauria exit la sort,

Escena 4^a

Narcís, i ariet Felim.

Nar. La fe, - si, pobre ignocenta.
 La fe! És un herba que fa
 un bri vert que s' sol troba
 casi sempre a part ponenta.
 Jo n' he vut prats casi plens,
 creix un dos pans y un cop vella,
 fa una floreta vermella —
 no mes ne menjan los bens,
 Jo.. fe ab los homes? No se
 qui ls tracta y no se n' atipa.

Jo... Ca! escondimnos la pipa,
que veig que nostramo ve.

Escena 5^a

Narcis feliu.

Fel. (Deu te guardi.

Nar. (D'ell me fio,
que dels altres...)

Fel. ¿Fas lo bou?

Nar. Jo ja ho sabs de veull sempre

Fel. No ha vingut en francesch?

Nar. No.

Molt atareyat estava

à la seva cambra.

Fel.:

Com?

Nar.

Ho no sé pas lo que's feya,

perque la cançó no's con

per mi la deixo que's cremi;

pero m'ha semblat que'l noy --

Fel.

oh! pastor!

Nar.

que mana?

Fel.

Avisal.

que l'espero.

Nar.

De està.

(Sen va per la porta esquerra)

Fel.

Vos,

m'esperareu a la exida

Narais; y si per cas plou,

com sembla no vol fè: a la sala
de devant; que vull, tot, sols,
parlà un moment del assumpto
que m'heu indicat fa poch.
crech que m'entenen y basta.
Nav. seràn servit.

Escena 6^e

Felieu lugo Francesch.

Fel.

L'ocasió
de parlar ben clà ha vingut,
y jo vull entendro tot.
Aqueix cambi de u francesch
vull saber à que respont.

vull saber. —

fran.

Feliu...

Fel.

Acostat,

franceschi, acostat!

fran

(Valor!)

fe.

¿' he enviat a buscar, creyent
que m' servar franchi com jo ho sò
; Has sabut de mi ò dels meus
algun mal, algun afront?
; Sabo de mi alguna vilesa,
ò alguna perversa acció?

fra.

Feliu, per l' amor de Deu,
no m' dirigiu semblants mots,
que insinuar sols la sospita
de que puch sospita aiyò

es com l'ensar-me à la cara
l'lot mes vil que l' negre l'lot.
; Ho saber de vos vilesas?

; Ho saber malai accions

quant vos tinch per tant honorat
com lo mes honorat del mon?

; quant us tinch per lo que los ti
poble y pobles del entorn?

; quan se que tenuu la fama
de ser l' hisendat millor

que donia nom a sa casa

ab la bondat del seu nom?

ohi. calien! Ho pensar mal

de vos ni lo vostre? tampoch

penseu qui he vint vostres actes,
si bo l'un l'altre m'ei bo?

¶ Fel. Donchs sospitar que ma filla
com te volia no t' vol?
callas? sospitar? Clemencia!

(Cridantle y disposantse
a tornar a cridar.)

¶ Fra No la criden per favor

¶ Fel. Parla donchs, francesch, explicat!
tinch fam de sentirte!

¶ Fra

Donchs...

(se a parlar)

m'ei impossible explicarvos.

(Mave meva del meu cor!)

¶ Fel. Que no vols parlar, francesch?
que no m' vols dir, la ratio

de la teva indiferència,
de la indubtable fredor
que demostras à ma filla
y que ja ha notat tot hom?

(encuente se per gram)

; que no vols parlar y tracta
de ma filla? Poch à poch...

(Reprimint se y ara ca-
ringis)

Parlaràs: jo t'ho demano
com se demana un favor;
jo t'ho prego: amich francesch
fium agerollat, si vols,
prò... digam, sospitar d'ella?
; La creus infiel?

Fran.

Ah, no!

Fel.

; No?

Jurantlo!

Fran.

Hos ho juro.

Fel.

Jurantlo... —

en nom de ta mare!

Fran.

Ah! In nom

de ma mare, jurament

los us faig!

Fel.

(Agafantlo pel bras)

No hi ha rat al mon

perjur en nom de sa mare!

(Deixantlo)

So't crech, mes creyente, l'dol
que sentia, en ira o torna

contra tu!

Jean

Vostre rigor

es junt.

(Desjreis d'un efors)

J.

Si ella no es culpable,
qui es donchs culpable?

Jean.

Sols jo.

Jel.

Si: tu ets lo culpable ab ella
y ab son pare ... tu, tu sol
te cobreipes d'ignominia!

(pausa)

¿Ho sentis francesch?; no t' fa por
la teva estranya conducta,
lo teu obrar misterios?
No tens lo remordiment

que't devorava lo cor
 sense pensar nit ni dia?
 Es que sentis altra passio?
 Curativa!

Frau. Es impossible!

M'he imposat l'obligacio
 de callar y he callat
 fins a costa de la mort!

Feliu. Es a dir, donchs, que confessas
 que has sacrificat l'amor
 de ma filla a un altre dona?

Fra. Si!
 (Despuis d'un esforç suprèmu)

Fè. Miserable traydor!

y tens encare'l cirisme...
 Santa! ni mereixes sols

l' honra de veurem irat:

ab despreciante faig prou.

oli. y jo tant neci, tant cego

que quant tendre y carinyós,

en critià va demanarme

si la filla del meu cor:

- wo critià, jamay! vaig dirli
de que fos teva joyós:

Ulla y en francesch i estimau,

y i casavant si Deu vol!

La sort del mon es aquesta!

per ell qui er bo y carinyós,

desdany, si tu, que ocultabas

mals sentiments a ni al cor

t' estimaban que semblava

que d'aquí erats fill per tots.

Jra.

Feliu!

(Mitj suplicant y mitj
ofès.)

Fel.

Si'l meu nom pronuncis!

Jra.

Tinguen de mi compassió.

Fel.

Compassió de tu? ; de tu?

primer la neu sera foc,

primer virtut sera'l vici,

prime honrara'l deshonor.

Compassió de tu? Vull veure

fin quin punt pot arribar

lo teu desagratiament

vull veure si es qui etas boig

fin a quin extrem arriba!

A ta bojeria, y si son
certas las mevas sospitas,
he d' esborrar 'l recort
de tu, com i esborra 'l ventre
de sauch d' un lladre alevós.

Ira.

Ohi, barta! tanta ignominia

Fel.

Si, no vull retirar 'l mot.

Madre, si, perque jo veyia
ab l' anhel de que l' espos
fesses de la meva filla,
tot una vida de goig,

y ara veig, al descubrinte,
que us ho anabas robarit tot:
los pensaments de ma filla

l'afecte pur de mon cor,
 lo del somri del seu llavi,
 la confiança de tot hom,
 l'alberch sant de aquesta casa
 y fin, si no es que'l meu cor
 no vol plorar, pe'l dirgent
 que a qui us assassina a tot,
 la llàgrima que, brusenta
 avia l'escaldau a doll,
 y als meus ulls no vol donarlas
 rabios de veure que jo
 he alimentat ab carinyo
 la tendresa ab pau, ab goig,
 ab dulçura, ab bens, y ab vida
 al escorpi verivios

ei la serpent que, amagada
diintre'l roser del amor,
avuy, sortint d'entre rosas,
ens clava a tot, lo fibló
en la fe, en l'amor, en l'honra,
en la vida, en lo repós,
en la lizenca, en l'esperansa
en nostra ventura, en tot.

Yr.

oh! banta, tanta ignominia
no puch resistir de vos.
Yo...

Crü-

creant a justificar-se

(sortint)

Deu vos hi guard de mal.

(transicio en felix
moment de franceschi)

Escena 7^a

Feliu Francesch Crítia

Fel. Oy que veus molt bé miruyò.

Cri perque?

Fel. perque? avà ho sabràs

y in donarà la ratió.

Si ténias per amich
a aquest home....

(Clavant lo dit en direcció

a Francesch que no sab

lo que li passa.)

Cri.

Y ti tuch.

4el.

Donchs

procura no demostrarli
que l'estimar molt y molt,
procura que no compregui
may la teua estimacio,
procura amagarla, mes
que l'auaro lo seus tresors,
y si auyò lo gran te costa
si no t'ens ab prou valor
per mentir y ser hipocrita,
si conceibes que no pots
fingir o dissimular
ton sentiment carinyos
pren llavors altre partit,

que serà el partit millor;
 aborreix d' una vegada
 ai aquells que sabs que ls favors
 paga ab lo comportament
 mes indigne d' aquest mon.
 Si, Critia d' una vegada
 apartat d' ell, fes d' un cop
 morir tota simpatia,
 tot moviment afectuos,
 pues quant mes creixi l'estima
 mes serà el desengany fort.

Cri. Mes. ---

7
 Fel.

Ores mes vulgas saber,

que fora llarch y peris
explicar totas las causas
o dir totas las rasons.

Cris

Parleu en bromas?

Jel.

Jo? si.

(violent)

ja! ja! ja! Com so molt
bromejados, mas conegut
qui he bromejat. - Teus ratió.
pot creurem ningun formal
parlant mal d'aquet picot?
; pot creure ningun que surten
las paraulas del meu cor.

L'home Ueal, l'home incapaç
 d'infidelitat, no pot
 enraconar mal seriament
 d'en francesch. Lo jove, l'noy
 acullit à aquesta casa
 ab mitja festa major,
 tractat com un primer fill,
 que tot ho alegra ab son goig,
 que la casa payral torna
 en llach de perlas y flors,
 no s'concebeix que mereixi
 un tracte tant vigoros.
 Tu aixis ho pensas, Critia'
 tu aixis d'icorras, y es molt

natural, digne, y generós,
en un jove que si may
estima y promet amor,
y emparanda l casament,
per res. per res d'aquet mon
serà capàs de desdirse
de lo fet ab reflexió.

Si, si, bromia, bromia pura
na estat lo qui he dit fa poch;
mes, prometem que tal bromia
podrà explicar tant sols
a si en Crítia, may a ella
a la filla del meu cor. -
wo res, Crítia, bromia pura,

un acudit... vaja... y donchs?

si no fos broma, riuriam?

coras de vells, estranyesas

ja! ja! ja! me n'rich jo y tot

(sen va)

Escena 8^a

Francench. Critia

Fran

(ab esclat)

Vols mes de mi, mare meua?

Cor de tigre, que vols. que vols?

Cri.

Dech perdona'l teu insult

per ser fruit del teu dolor,

y en cambi de la conducta

qui nos observat. —

Fra

Ja n'hi ha prou.

(fora de si)

Veuràs cumplert ton desitj
ja que no m' tens compassió,
veuràs satisfet ton gust,
y las mevas ilusions
per l' ample terra escampadas
comí pel cementiri l' mort,
veuràs cubrirse esta casa
de penas y desconsol,
sentiràs malehir l' hora
en que n' feliu bondados
se m' va' afillar judicant me

: hec honrat y digne, com sò,
 sentiràn naixer l'escandol
 y recorre 'l poble tot,
 y pronunciarse ab despreci
 de boca en boca 'l meu nom,
 sentiràn l'escandol creixer
 com ara creix la negror
 del mal temps, que de las serras
 và acostantse poch à poch—
 mes en nitj de tal, escenas,
 en nitj de tanta foscor,
 no contis trobarhi calma,
 no 't cregas sentir repos,
 seràn orfe d'alegria

te trobaràs sol, beu sol:
la recordança de mi
abarallava 'l teu front,
la meua imatge de dia
veuràs, y de nit, la son
si acàs los teus ulls aduca,
may adormirà 'l teu cor,
tu ho vols, siga: ja res mes
vull sentir. Deu te perdo!

(feu va)

Escena 9

Crítia.

- (medita un moment)

Qui.

Nalio tiindra? ; sou frudadas
 las amenassas que m' fá?
 calla, insensat! tu l'estimas,

(al cor)

teva la vols... y no serà.
 Constancia amor meu, constancia!
 que tot no veus à la fi
 Mes que m' passa? necessito
 respirar fora d'aquí.

Com es qui al veure lograda
 ma ventura no t'inch goig?
 ; Es remordiment que sento?
 ; He obrat pot ser com un boig?
 Vaig à veure-la... no, no m'trobo
 conungut, no m'trobo clar,

perque un determini regi
primer m' maig de venenar.

(en ve)

Escena II.

Xech lugo Navais.

Xech

(que apareix al mo-

ment que se'n va en

Critia.)

que hi feya aquí tot solet
l'heren Critia? oh! y de quin modo,
ha sortit poch salifet!
li deu succedi algun fet
que li causa un incomodo!

L'any també incomodat
 ha fet veure à sa presència
 à n. francesch, també alterat.
 Vaya! tot và capgirat.
 tindrà ratió la clemencia!

Escena II.

Dit Narcís.

-

Nar. Veyam si--ca! no ho crech pas!

Xec. Ta remugneu, vell tossit?

Nar. Creya m'habia caigut

Xec La rifa!

Nar Una gota al nas!

pero deu ser de rosada

que pluja necessitantla —
Xec. Donchs jo ja etich esperantla
perque sino pobre anyada.

War per xò que la necessitat
es que no plourà

Callen.

Xec

War que?

Xec ja! ja! ja! escolten

que plou y que gens petita
son las gotas.

War.

te ralis

Xec Absa que và!

War

Me n' estranyo

mes veurem que no ni enganyo.

Escena 12.

(Dit; Clemencia

Cle. Ah! no veuen, vell sumico?
veuen com nos heu errat?
ja plou un xafech y gros.

se sent la pluja després
algun tros lluny y le cla-
vor d' algun llamp.

Sant March!

(seguint per un llamp.)

Mar. Ah! Daldament fos!

Cle Guayten! y tot enplujat
està l' cel.

(Narcís va à mirar-lo)

Nar

Ho no me'n fió.

Cle

Fins del cel desconfieu!

Nar-

wo.

prò dels núvols--

Cle-

ay quin tro!

(se n'ha sentit un

de gros)

Nar

Dels núvols ne desconfio
també entre els reynals e farsa
també i fuman del mon.

Cle.

ay!

partor!

(Acostantse esglayada

a Narcís)

War

Que tens?

Cle.

tiuch esglay!

está cayent calamarsa!

War Si! y ve nu vent de pedregada!

(Després de ficarshi
nu moment.)

Cle Voleu dir?

(espantantse mes)

War.

Estigan segura.

Cle.

Ay! valgarus la verge pura!

vo a la capellita, l'obra y
encent lor dor ciris de color
vert que hi ha dins, de-
vant de la mar de Deu.

War

Ja me l'habia pensada!

Ja ho deya yo: ò durarà
l' aïrut, ò si pluja vè,
pedregarà... tanquem be.

(no fà)

Veyam Deu que us ne darà.

Escena 12.

Clemencia Narcis feliu.

(Clemencia veient de
baix en baix devant la
capella.)

felu. Quiu temps!

Nar

Ve can molta?

fel.

Molta.

Deu sab perquè, mala vetlla!

Clemencia, debien resar
perque in ajudi la verge.

War. Com mes vâ mes forta cau
sino grossa, molt espessa.

Escena 13.

Lo mateix Lit. tau

- (venen mollats)

Lit. Dona tarde.

fel Eitai taucau

tot?

Lit Nostramo, tot ho queda

menos la porta forana.

fel N' eitai segur?

Sit

Si.

Fel.

No espera
per algun pobre?

Sit

N'hi ha dos.

Fel.

que al portal prenen paciència.
feslos pujar tot seguit.

que resar també aquí deuen.

Escena 15.

los mateixos meus Sit
l'yo Xech.

Cl.

Y en francesch?

(deuui de seuyarse y
alsautro)

quina estrangera!

ell que sempre ve' l primer
a pregar ab mi... vaig a veure.

al dirigit al aprento de
francesch entre Xech agitat
fora de si.

Xech. Ahont es? ahont es en francesch
ahont es. Ell era? No no era...
no podia ser...

Ch. Que hi na?

Es fora? oh! no, no, ab aquesta nit
tempestat, no pot ser fora.

L'heu fet sortir? Quina pressa
ha sigut? Oyeyna tantissima!

pave? que temu? Conteita

no in doneu? pastor! tampoch

me res. doneu? oh! de penas

y de dubtes vull sortir.

va a entrar per la porta
alunt he satit en Xech

(y aquest li diu)

Xech - No hi es, la cambra deserta
esta... hi, ell era... l'he vist
camps a través, mentre queyan
las primeras pedras!

Cle.

Ah!

(desesperado)

Es engany!

Xech.

No!

Cle.

Mare meva!

(entre y mit del
canto.)

fora! fora! Ah! l' meu somni
cumplert. pobre Clemencia!

(can assentada plorant)

var. (fora! Me sorpront tant poch
com de sentir que pedrega.

fel. (fora! obuny al di' l rosari
ni haurà un bloc de buit. Deu in queda.

(annunciant)

Xed.

Aquells pobres.

fel. vingam.

Escena 13

Dits los dos pobres.

Pob. Deu vos guard.

Xechi no cuidat als po-
bres per una porta y en-

Traut se colocan de nou

que fassin grup

fel.

Ell que us ampara

del mal temps nos guarda ara,

y d'altres mals que us previngam.

Resem per po y mes resem

pe l qui ingrati y criminal

sense cor ni fe veyem

Clemencia, amichs comensem.

comensem, per la senyal

se diyoran a verar quant

se sent truca a la parte

toti colli.

felu

trucau

Xech

ell!

(molt alegre)

Cle.

ambrosia

Fel.

Obra.

No hi ha duble!

Escena 14.

Acte Critia.

Cri.

(entra)

A desdir vè la riera

y no puch tornar à casa.

Cle.

(Al. En Critia)

Fel.

(En Critia)

Cle.

qui espera?

pare!

Cri

*(apart a Clemencia)*Calla, perque vinch
sols à salvarte, Clemencia.

4el. Judicis de Deu! Lo fill,
desafiant lo cel, ens deixa
y'l que no es fill a acullir-se
prop la santa llar que crema.

(coneure y rotari cuadro)

8-2-

Drama en tres actes
en català y en vers
original
de

AGRAHIMENT.

J. Riera Dertrau

Acte tercer.

Handwritten text at the top of the page, possibly a date or reference number.

Handwritten text below the first line, possibly a name or title.

Small handwritten mark or signature.

THE GREAT HILMMENT

Handwritten mark or signature.

Handwritten text at the bottom left of the page.

Handwritten text at the bottom center of the page.

L' AGRAHIMENT.

Drama en tres actes

y en vers

català,

original

de

D. Joaquim Riera Bertran.

1888.

L. AGRAHIMENT

Pharmacia

1880

1881

1882

1883

Pharmacia

1884

Acte Tercer.

La mateixa decoració.

Escena 1^a

Xech

Xech. Que diferencia ab vuit dias...
aquesta casa, bon Deu!

Dimenge passat un pom
de rosas y de clavells,
y avuy diumenge una mata
d'ortigas ò d'ebarsers!

Dimenge, tothom mudat
y aixecant los ulls al cel
donant ~~gracia~~ gràcia a qui vetlla
per rics y pobres a un temps;
avuy tots de cada dia,
lo cap baix y los ulls esquerra

moment de pausa

A aquesta hora jo venia
de cassera ab en francès,
y trobava aquí tothom
content, veient-me content:
avuy aquí in tenen sol
com un' oliva. tot te
una cosa qu' esgarrifa.

mirant los mobles.

com si tempestat signés.

En francesch cinch horas lluny:

la Clemencia, ab un gemech

constant, l'amo afadigat

com si'l respir li manqués:

jo... jo... do'n parlem de mi,

qui estich pitjor que tots ells.

Sort qui al menos d'amagat

puch dirli a n'ella... aquí ve.

Escena 2^a

Xech Clemencia

Cle. Estem sols?

Xec

penso que si.

Cle. Veyam: miram. Ah! coneck
que l'vas veure.

Xed

Psit.

Cle.

teus ralió. --

qu'heun de parlar boix. y be:
digas me d'una vegada. --

Xed

Ay! tant de bo aixis pogues
darm a mi mateix en goig
com a tu te l donarè.

Si: l vaig veure: pe'l mercat
anaba a tort y a través
ab uns ulls com duas mitjas
taronjas de tant oberts.

Vaig conceixe que buscaba
algu. -- el veurem. --

Cle

Digas.

Xec

llest

com un aucell à mi vola
y m' abraça estretament.

Cle. Ah!

(ab la major alegria)

Xec. M' abraça, m mira y torna

à mirarme com si incert

estigués de que' era jo

y al fi esclama "Moliner!

y la Clemencia?"

Cle

M' enganyas!

Xec.

No: mes repensàt després

no li diguis, continua

que te n' he parlat.

Cle

Deu meu!

Xed. Y ja veus que jo empleigo
l'encàrrech; noya, ja veus
que no vull dirho, que so
en aixo mut y fidel.

Qe. Y estava bo? vas conceixer
si acas li faltaba res?

Moliner, li vas donar
lo que havia menester?
; Vares estar gayre estona
ab ell? Parla, moliner.

Xe. No veus qui espero lo teu mot,
com un malalt los remeyos?
U' has preguntat tantas cosas
y tinch lo cap tan...

Qe. Pobret!

ja sē, ja se lo que t' passa,
mes... perdona 'l meu daltè
per sapiguer d'ell noticias,
no li faltava res?

Xec

Res.

Cle.

Es a di qui estava bo?

Xec

Si, Clemencia, si'.

Cle

Que mes

t' he preguntat?

(puesajada)

Ah! si gaire

estona vas eita ab ell.

Xec

Una hora.

Cle.

No mes ni hora?

creya que ni divias tres

pèl cap mes baix

Xec.

Com tenia

jò tant que fer...

Cle.

Ralio teus.

Xe

Si naquíer pogut, pots contar
qui en tot lo dia us deixem.

Cle.

Y. ; no't và torna a parlarte
de mi?

Xe.

No: directament

no: mes parlant d'una noya
qualsevol.

Cle

que feya?

Xec

Oes!

que sempre s'equivocaba.

Cle

que vols dir?

Xec.

prone que s'entent.

qui en comypte de di'l nom d'ella
sempre li escapava l teu.

Cle. Y. digam: de quinas noyas
vareu parlar?

Xec. No se be
si de viut y nou a trenta
o trenta una - ja veus,
que si vols estar gelosa
teus feyna tallada.

Cle. Y...

(no grant preguntar)

Xe. Que?

Cle. Mentr' en racionavau, vas veure
si... mirava ficcament
alguna... flor del mercat?

Xecu. Aipò no: tenia'ls seus ulls
sobre de mi y m'portava
com à sa dona, à brasset.

Cle. Y del motiu del anarseu
res te'n va dir?

Xecu. Ah! van ser
inutils las cent preguntes
que vaig ferli.

Cle. Y no't digné
si tornaria?

Xecu. Va dirme,
y aipò perquè t'ho dignés.
pero jo no gosó à dir t'ho.
tampoch ell ho creya.

Cle. Qui es?

Xec Que t'olvidessi, que fossis
ditosa ab... Mes algü ve.

(Després de guaytar al foc)

Es ton pare, adieu Clemencia,
que no' us vegi sols.

Cle Adieu.

Xe. Ella estima y es volguda,
tu bona nit, moliner.

(muta)

Escena 3^a

Clemencia Felici.

Cle. Pobre pare! una sombra de
lo qui era
m'eta semblant. Bon dia pare.

(va' a beuoli la mia)

Fel. Filla! (abbrassantla)

que t' deya'l moliner?

Cle. (Lus ha vuit.)

Fel. que t' deya?
perque abaixas los ulls? per-
que no m' miras?

D' en francesch t' ha parlat:

(moviment de Clemencia)

Ohi, si, en ta cara

l'imatge del recort m' veig es-

crita.

Cle. pare!

Fel. Serà vritat? també tu ingrata!
; també tu al meu amor desa-
gratida?

- Cle. Oli' may!

4el. May, y d'ells parlas! May

y trencas

lo manament d'un pare, May

y olvidas

que no vull qui en ell pensis, que't
prohibeixo

retroïure al jove ingrát, al ho-
me indigne!

Escolta. Jo també cregui en las
llàgrimas

que derramava aquí, avuy fa vuit
días;

jo també, jo també cego, vaig
creure

que del fons de un anima sortian

pura, com la fondariva de las
rocas

d' mont surt violera l' aigua
critallina.

Incapàs jo com tu, Clemencia
meua,

al creia d' un engany o una
perfidia;

mes ay! com si veneno, y sol
veneno,

fóssen los meus favors, trenca
la ditxa

d' esse estimat de tu... per altre
dona.

Cle

Jel.

No, pare, us enganyen!

tant cert com brilla

l' sol!

Cle -

oh! no!

fel -

El mateix va confessar-m'ho.

Cle

El mateix!

feli

El mateix

Cle.

Verge Santissima!

pare, jo moriré!

fel.

Mori, insensata!

Morir per un ingràt!

Cle.

Jo que sentia

l'esperansa de veure'l de tornada.

fel

si may torni qui deixa a la
familia;

qui olvida'l seu deber, qui romp
los pactes,

qui del amor buscat fugí ab

perfidia:
qui l'amor d'una filla beu-
volguda,
à un altre amor de dona sa-
crifica.

Ale. Ay de mi! Jo qui encara l'es-
perava,
sentia dins mon cor trouble
florida!

què serà, pare meu, de ma
expiencia.

pena constant, eterna malaltia.

fel Desagratit ha estat

Ale.

Glo se.

fel.

De casa

ha abandonat lo llar.. pot ser
ja estiga
promès ab altre dona!

Cle-

Ohi! no, no!

Fel.

(ayafant lo pu te me)

Afanyat

a esborrar del teu cor!

Cle.

no puch!

Fel.

Olvidal!

Cle.

Olvidal! Si no puch mes estimarlo!
si sento qui ha nascut la meua
vida

per estimarlo a n'ell, y no es-
timant lo

perduda, trobarà de nit y
dia!

Fel. Ingrata! adieu! adieu!

Ce Ah! perdó, pare!

(Oreenint a feliu

que volia anar-se)

tinguemme compassió! Jo be
voldria

satisfè'l desitj vostre; coronar-lo
ab la meua humiltat.

Fel. La que delira

com tu per mi. ingrata, no pot
complàurem

Ce Ah!

Fel. Com puch proposarte l que
volia?

Com ave t podre dir, si aipis
me parlas,

quiin fora lo meu gust, la me-
va ditxa?

Com si per ell deliras puch
parlante?

Cle. Digneu.

(Resoluda)

Fel. De un home nonrat, de qui t'
estima

de que ferte voldria esposa seua,
tornant mon dol amarch ab
alegria?

Lo se com tu estimavas fella
meua

y se, que qui be estima tant
olvida,

mes peusa que tuch anyo.

que ab la maledesa
que contra tu ha trametat un
nomme indigne
estai, per mes qui et, pura com
un angel,
subjecte ai ni al fibló del que t
critica.

tenint sols en Cristia, que t
conceix bona,
sab bé que ton mal nom es
vil mentida,
y perque ho sab, demana
ab tu casarse
passant per sobre de lo que
l' non d'iga.

No'l paguís ab desdeny, pen-
sa Clemencia,

que l'eura es planta que s'en-
tortolliga

per la soca del roure, y aixís s'alça,
fins ahont lo sol claura, verda
y lliça

y que no trobant roure, creix per
terra

per ahont tot hom que passa
la trepitja.

L'eura es la dona, l'home'l
roure, si ara
en mi t'apoyas, per que bé
hi confias,

perisa que ja assecat, fluiy
de la boca,

per la humitat de llàgrimes
podrida,

aviat i acostara'l vell de la
dalla,

que passeja pe'l món recullint
vidas,

a fer llenya de mi; per allavors,
t' falta un roure nou, biscal, ma
filla.

Lo tens ab en Critia, que ferte
seua

desitja de tot cor; mes, si al-
gun dia,

per desdenyarlo avuy, te venen

Uägrimas
 tou pare ja haurä fet, tot quant
 debia.

Escena 4.^a
 Clemencia.

(Moment de pousa)

Cl. Y se'n ha anat... Es cert! Sobre mi
 pesa
 los dictoris d'un pare que suspira.

(Movement de horror

pero torna ab firmesa)

Al. no. Somnis d'anior y de ven-
 tura

puig somnis sou, fugiu. Jo vull
ser filla.

jo dede cumplir sa voluntat sa-
grada,

jo dede fer lo qui ell vol, seua es ma
vida.

Amor, y agralimient dius mi
batallan,

primer qui enamorada so agrali-
da.

(sen va)

Escena 5^a

Narcis Xech

(Entran per l'altra
porta del foro)

Nar. Entra home; un trago farciu

a la salut de ~~nostre~~

Xec.

Jo no.

(capficat)

Deben vos.

Nav.

Prou! tens ralió.

(se pensa béne en lo

porró y parricant)

Agreja nu xich: mal anien

Com d'èsd' alii esta' al porró!

Y donchs; me deyas qu' al fi

se ha portat com jo esperava?

¡Deyas que'l teu serafi

s' ha tornat com aquet vi

que si'l coneix no u taitava?

Xe.

Qui navia tal pensament

de tenir, el pastò! S'pot creure?
trencarme 'l seu jurament

ab un que jo no 'l puch veure.

donas! donas! totas son-

nar fillas de donas, y n'hi ha prou.

ab aixo, puig tot es dit...

ja! ja! ja! pobre petit!

Xec Si rihen us faig un cap nou.

Nar. Tant fortas no te las peguis

Xec Pastor, per bromas no etich.

Nar. Si no m'vols creure no m'creguis,

pero d'ella no veneguis,

si no de tu, mon amic.

Jo no sé perquè aixo t'ubta

quant esperarse debia

Ha fet lo que fet hauria

una altre, no hi tinguis dubte,
qui es tant cert com ara es dia.

De la ultima a la primera

d'una mateixa manera

la mateixa cosa fan:

empenye l'home endevant

y ellas quedarse endarrera.

Ves provant, ves fent la prova,

y ja veuràs com es cert;

la dona es, noy, com un covre;

aigua hi tirar y no's troba

perque entre ls lligams se pert.

Ves provant: la dona es llum

que aclareix un sol moment,

ve'l mes petit cop de vent

y 'l llum queda donant fum.

aquell fum que tant ofent.

Ves provant, la dona, -- cert,

es un plet, jo ho sé de sobra,

y un plet, miinyó tant incert,

que 'l qui guanya i hi fa pobre,

y miserable 'l qui pert.

Ves provant: creu com fins ara

las donas, sigas formal

ab la que amor te declara,

prò després mirat la cara

y vira a dir-me que tal.

Ves provant: en la promesa

de una dona esperava, noy;

mentretant jo ab gran tristesa

desd'arè + faig la promesa
d'encomanarte à son Doy.

Xec tout carinyosa y oberta
que se'm mostrava!

War. Ah! si passa,
pero aqueixa cosa certa
te debia porà alerta
y estalviarte una carassa.

Xec No se entendre. —

War. Ah! es una cosa
que'l que te experiencià sab;
dona massa bondadosa,
massa tendre y carinyosa
es que'n porta una de cap.
Aqui hi ve be'l qui explicaba
l'avi, que sempre contava

vondallar de gran profit,
d'una dona à qui estimava
com un beneit son marit.

Escolta. Era dama nobla
y noble senyor era ell,
vivian en un castell
solitari, lluny del poble,
perque això passa en temps vell.
Los senyors moros encara
per Catalunya vivian,
y un dels moros que corriau
prop del castell, feu lo qui ara
molts cristians també farian.
Se va preudar de la dama
qui ab pau vivia ab son home,

mes ella, dona de fama,
 no correspongué à la flama
 del malvat fill de Malhoma.
 La tal dama ò tal senyora
 era com moltas, honesta,
 pero poch enrahonadora
 y poch amiga à tot hora
 de fe al seu marit cap festa.
 De genit molt sossegada,
 jamay demostrava aquella
 creuor del cor dentjada
 y ell, tenintla per tractada
 no estranyava el genit d'ella.
 Atxi, à despit de la guerra,
 vivian en sant amor

la senyora y el senyor;
mes ay! ves hi hià la terra
que 'duri, sino'l dolor.

Lo moro tossut, tossut.

Com un moro, và seguir
posant citi a la virtut
de la dama, y và obtenir
ser correspost, ser volgut.

Lo marit cap ralió tenia
pera viure desconfiat,

mes ja al primer ò segon dia

qui ella al amor responia

del moro, i vegi enganyat.

Xec

perque?

War.

perque dius? La dona

tant preda ab ell, và tornar-se

en un dia, en una cistona

de sucre y mel, comi miinyona

que và a la iglesia a casarse.

Caricias tendras, petons,

abracadas al marit;

a las mes debils, valours

pujar y banyà esglaiours

per complaure'l tot seguit

"Lo t' estimo, per tu ploro,

per tu in vioro. - prou n'hi ha.

lo cavaller fet un toro,

diu: No, tu estimas al moro!

y a la dania và mata.

Aprèn! Si altre cop intenta

burlant' una, la resposta
del cavaller teu presenta;
que la veus massa contenta?
Donchs, noy, moros a la costa!

Escena 6^a

Navarri, Xech Critia.

Cri. Bon dia, Hi es lo vost' l'amo?

Xech Yo crech que i eita ab la noya...
al seu quarto.

Cri. Eita molt bi
Atqui esperarè una citona,
y si no venen...

Xech

Me sembla

que ja surten.

War. *Eximiu a fora.*

(apart a Xech)

qui aqui servey no fariam
è irem parlant de la cosa.

que Deu te guard.

(a Critià)

Cri.

Adeu sià.

War.

(sus)
tampoch m'agrada
aqueix home.

Xech.

Go diria! a vos ningú

vos agrada.

War.

Un aire porta

de mal humorat... Me temo...

En fi, ja's dirà.

(anant seu y à Moliner)

Las donas

segors nas vint, moliner...)

se n van dument lo par-

tur lo braçret apoyat à lau

espatllas de Xech.

Escena 7^a

Critia Ingo Felin y Clemencia.

Cri. Reposa esprit meu, reposa,
meu no dubtis un moment,
del curs fatal de las cosas
no intentis avuy parar
la brauzida gran y forta,

ten constancia; teu fermesa.

Feli.

(sortint)

Cristia bon dia y bon' hora.

Cri. Deu vos guard, Feliu, Clemencia.

Fel. Senyem, acostali noya
una cadira.

(Clemencia ve a Feliu)

Cri.

No t'causis,

aqui'n ~~haci~~ una.

(s'assenta)

Fel.

Me dona

molt plaer veure qu'has vingut

puntual a la cita nostra.

Avans de la, deu quedarem

que foras aqui, y deu horas

no son eucare

Cri.

Ho se bè.

Feli.

Anem donchs al cas. La prova
es qu'ella aquí espera.

Cri.

Oh! gracias,

feliu, mil gracias us dona

lo meu cor per vostre afecte.

fel.

Procura à n'ell correspondre

sempre com ara, y no dubtis

de que per mas venas corre

la millor sanchi, la sanquera

sanchi, de bon pajei que, mostra,

no en parauca ben parladas,

sino en ben obradas obras.

Cri.

May se dubtat ni un moment.

Mel. Ho crech.

Cri. Vos consta.

Mel. Si m consta,

y per pò quant me vas dir,
sota dels desmayo, que fora
la teua sort lo casarte
ab ma filla, la resposta
va ser... darte una abraçada.

(Dialler)

Una abraçada que dona
tant sols aquell que sent pare
vol fer sa filla ditposa.

Me sembla pots recordarten.

Cri. Si, no recordo: aqueixa prova
de bon afecte, jamay
distreuria de la memoria
lo temps... encare que'l temps

la sort que jo vull no'm donga
fel. Ma filla accepta l'oferta,
carinyosa, y ja disposta,
esta, pues ma voluntat,
es ja sa voluntat propia.

Cle. Si Cristia! quant tu y mon pare
volguen, jo seré ta esposa.

Crii. Pobre Clemencia! Somrius
de cara .. ; De cor no ploras?
Oh! si que ploras, et, filla
y't sacrificas, et, bona,
y com a bona tens cor.
per dà una vida ditposa
a qui no estimas, no mes
que per cumplir com te toca.

tot, aquí cumpriu, jo l'iride...
 ah!

(Donau deu horari)

Feli. ' ; que hi hia?

Crü. (. Las deu es l' hora
 convinguda...)

Feli. Mes... ; que tens?

Crü. Deu m' ho mana! Indigne fora
 del meu bon nom si faltava.)

(Resolt.)

Feliu, feu-me la boni obra
 de llegir aquesta carta.

Feli. Una carta?

(Prement-la)

Crü.

Y que la vostre

filla senti lo que diu.
Ho viudri per la resposta
diutre poch. Adieu, Clemencia,
enviat veuràs quant t'adora
lo cor meu... veuràs de quant
es capàs. (He sigut home:
m'he venut y m'vencerè
fins a la primera prova.

(mutis)

Escena 8^a
Clemencia Felu.

(pansa)

Fel. (No si perque temor viu
sento d'obri aquest país.)

Cle. (Sento... y no comprendi perque,

ansia de saber que diu!)

Fel. No puch explicar... ni sols
goso obrirlo!

Cle. No s'aparta
l'esperit meu d'aqueixa carta,
fins l'aire prop seu es dol!

Fel. Qui serà? No se atina...
Uetra del seu pare! a veure.

(l'obra)

tal vegada... no puch creure
qu'ell s'oposi.

que serà?

Cle.

Fel. Escolta, ja que consell
nos ha dat de que sentir-la

degressis.

(Disposant se à l'égir

Cle.

Si, si, l'égir la

podem, si aiyi ho vol ell.

4^{el.}

(llegint.)

Devolgit fill meu: densa
qui aqui à la ciutat m'etich
per curarme, cap amich
verdadi ne pogit troba.

Sera aiyò perque tampoch
molt m'ne causat en buscarlo,
no creyent necessitarlo
com m'ha succelhit fà poch.

Un mal cor va delatar me
per conspirado ò faccios

y turbat lo meu repòs
 a la presò vaig trobar-me.
 Mes l'endemà d'èstar pres,
 viingue en francesch ton amic,
 y sols te dirè qui estich
 ja en llibertat. Lo demés
 t'ho contarè, si a Deu plau,
 dintre uns dias. Adieu,
 Critia: saluda en nom meu
 a tot hom. tot, ab Deu siau"

Acabada la lectura
 feliu torna a llegir
 la carta pera si sol, com
 si no l'hagués ben entesa.

Cle. ; Per que us veca aixís sabè
 las senas bonas accions?

Fel. Cert, y dels seus actes bons
ai ni l'virtia prohibiré
que mes m'enteri. Acas,
ja que no t' amor de pare,
podia venaipe encare
amistat... y no no veuràs.

Cle Oh!

Fel. No no veuràs, tindrè l'orgull
de no desdir me per res
de lo que dich. No: may mes
no veuràs: perque.. no vill.

Cle que no no veurè?

Fel.

No.

(Després d'un esforç)

Cle. Tal volta

ja estich veient. —

(apareix Crístia)

7el.

Es engany.

ell per mi serà un estrany
 sempre més. Mon cor no escolta
 sino la veu que li parla
 del nomme desagradit
 y aqueixa veu, dia y nit
 no puch deixar d'escoltarla.
 Si, l'he d'escoltar: m'arriva
 al cor, com gota de gel:
 es l'avis que m'dona'l Cel
 que de la indulgencia m'priva:
 Es avis que dant me esglay,
 en va intento reprimirlo,
 no puch deixar de sentirlo,
 Clemencia, ni avuy ni may!

Escena 9^a

Clemencia, Felici, Critià.

—

Cri. (solemne)

Y perquè no ha de callar
algun' nova aquesta veu?

Fel. Taníbi tu?

Cri. Perquè al fi Deu
son poder no ha de mostrar?

Fel. Que vols dir?

Cri. La carta...

Cle. Si,

l'heu llegida.

Cri. Y no heu sentís

que representa? que mes
ai favor d'ell se pot dir?

Elle la bondat pregona
d'en francesch, per mi, per vos,
Entreïn ai parlar tots dos
y sabrèïn lo que l'abona.

pel. Anèïn.

Cri. Feume avans promesa
de perdonarme a mi

pel. A ti?

Cri. A mi, que, tenint segü
aquet angel de tendresa,
com en francesch, lo meu cor,
sacrifico en un moment
deixant que l'agratiament
priga molt mes que l'amor.

(seuà)

Escena 10.

Clemencia de piei Franceschi.

Cle. Mare del cel, jo vos prego
ab tot lo dalt del pit,
que si altre cop ha mentit
la confiança a que m'entrego
la maten, sens compassió
desd'ava.

Fran.

Clemencia mena!

Embriyat d'alegria.

Cle Franceschi!

(va a ell mes curra -
pentintse si atura.)

Oh! teua. - Jo teua?

Jra. Meua, si!

Cle Ets massa traido!

(ingenua)

Jra traidor jo?

Cle tu, que a altre dona
me preferisses.

Jra Oh! si.

Cle J. No tornar a repetir?

Va per amarseu y torna

las vezadas que no indica

l'idioloch

guardat de mal. - Si tant bona
noticia aqui t'ha portat
Adieu. - Si na etat ta viuguda
per dar-me aqueixa beguda...

Adieu... Francesch... si has tornat
avuy pera de mostramen
de tal modo l' amor teu...

Adieu... sents? Adieu, adieu...

(Me'n vull anà y no se anà men.)

Fra Escolta, Clemencia!

Cle. Lucara

vols qui escolti?

Fran Un instant.

La dona a qui estimo tant
sabs qui es?

Cle

No.

Fran.

La meva mare.

Morta temps, ha son recort
brilla aqui com clara estrella,

y per ella, sols per ella
 he amargat la nostre sort.
 per ella he cobert de dol
 fins avuy ton cor y'l meu;
 mes ella al fi del bon Deu
 ha alcançat nostre consol.

Cle. No entench, Prò impossible'm fora
 pensar ni somniar que ment.

Fra No ho entenguis may, si sent
 fe en qui t' vol, en qui t' adora.

Cle. Fe? oh si, may l'meu amor
 perdrela pot ni podria,
 sens volguè la sentiria.

Escena II.

Clemencia, Francese, Felice.

fel. franceschi! franceschi del meu cor!

Anant a Messarce en
los braços de'n franceschi,
grupo. Pensa - Mentre
estant abraçats Crístia
atravessa de puntetes l'
escenari, contempla ab
recausa'l cuadro y sen
vá decidit depressa
pe'l foro.

Ets tu?

(Molt enternit)

No se torna en mi!

que't diré? No se expressar -

tornam, tornam a abraçar.

cuixi, franceschi, sempre així.

Fran. Pave meu!

Felu Oh! si, ton pave

sò, encara que avergonyit
me senti del meu engany ---

Mes tu no sabs -- era'l meu dany
al creuret desagratit.

Fra. Si, si: justa indignació
era la vostra.

Fel. Veritat?

Fran Pero Deu a ton costat,
me volia.

(A Clemencia)

y veus? Ja hi sò.

Cle. Si, ja hi ets, francesch, mes ara
una cosa etich pensant,

Jra. que?

Ce. que in pot, fugi volant
si et, angel, com diu lo pàve.

Jra. Oh! no tingas cap ve cel
no temis, Clemencia mia,
jo cap al cel volaria
si no fosses tu l meu cel.

Jel Pastor, moliner, veniu
veniu aqui, afanyens bè.

Escena última.

Los mateiros Xechi deya Narcis.

Xec : que volen? Noy!

(argent e francaschi)

Fran

Molinè.

(abrassant lo)

Nar. Me demandavas, feliu?

(partint)

Fel. Si, feliu, participants
tots deben ser del meu goig.

Nar. Feliu, que t'has tornat boig?

(baix a feliu)

Fran. Pastor, no m' donien las mans?

Nar

(a feliu)

(que las hi dono?)

Fel.

pastor!

(venyant lo)

Nar. Si tu vols...

(damb l'air)

Jo no las hi dava..

fel.

(enter)

Quant ma indignacio i acaba.

quant enten veient que jo
admeto altre cop content

a ri franceschi, y ditpos.

me fa sa presencia, vos

no deuen dubta un moment.

Nan (que hi farém si son oïvis!

no escarmentau may -- paciencia!

Cle (pare!

fel.

que?

(cridantlo apart)

Cle

y ell?

fel.

Clemencia,

teus ralis) Critia.

(cridantlo)

Infelis!

Xec. Demanen a' ri Cristia?

Es inutil que'l criden
Ha sortit.

fra

(pobre amic meu!)

fel.

La paga al cel trobarà.

Adra escolten, ningú estiga
d'eu francesch may recelós.

Xec (Això torna a' per vos.

baixa a' Navais que

també li respont

baix

Nav.

Noy, tant ne farà que diga.)

fel.

Modelo de cors honrat,

es 'l que fill m'ha de ser;

si m'estimen, no heu de fer

mes, que ser d'ell estimat.
Xed. Nostr' amio, jo. francament
desde qu' ella s' va casar...

fel. Obrarias malament.

el revès, viure, y posarte
roba mes bonica.

War.

(No:

no fatpendeixis, sino
tornarant a encarronarte.)

fel.

(est publici)

Lo que puch dir, tot hom sent,
fins als que senten mes mal,
yes que en aquet mon, res val
lo que val l' agrahiment.

Dusquien sempre en vostra vida
seguro de troba consol,
m' anima cualse vol ---
pero m' anima agratida.

fi

